

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ISSN 2307-3594

ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У ФАХОВІЙ ОСВІТІ

Збірник наукових праць

Випуск 1(5)

Ужгород
2014

УДК 371.351:37.015.3

ББК 74.58+88.8

П 24

Редакційна колегія:

Смоланка В.І. – доктор медичних наук, професор (ДВНЗ «Ужгородський національний університет») (*головний редактор*)

Студеняк І.П. – доктор фізико-математичних наук, професор (ДВНЗ «Ужгородський національний університет»)

Козловська І.М. – доктор педагогічних наук, ст. н. с. (ДВНЗ «Ужгородський національний університет»)

Козубовська І.В. – доктор педагогічних наук, професор (ДВНЗ «Ужгородський національний університет»)

Староста В.І. – доктор педагогічних наук, професор (ДВНЗ «Ужгородський національний університет»)

Палінчак М.М. – доктор політичних наук, доцент (ДВНЗ «Ужгородський національний університет»)

Росул В.В. – кандидат педагогічних наук, професор (ДВНЗ «Ужгородський національний університет») (*заступник головного редактора*)

Якимович Т.Д. – кандидат педагогічних наук, ст. н. с. (ДВНЗ «Ужгородський національний університет»)

Гринова В.М. – доктор педагогічних наук, професор (Інститут педагогіки і психології Харківського педагогічного університету імені Григорія Сковороди)

Джеджула О.М. – доктор педагогічних наук, професор (Вінницький аграрний університет)

Козловський Ю.М. – доктор педагогічних наук, доцент (Львівський інститут банківської справи УБС НБУ (м.Київ))

Марусишень М. М. – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова)

Нівмержицька О.В. – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка)

Кобаль В.І. – кандидат педагогічних наук, доцент (Мукачівський державний університет).

Опачко М.В. – кандидат педагогічних наук, доцент (ДВНЗ «Ужгородський національний університет») (*відповідальний редактор*)

Попадич О.О. – кандидат педагогічних наук (ДВНЗ «Ужгородський національний університет») (*відповідальний секретар*)

Рецензенти:

Дутка Г.Я. – доктор педагогічних наук, професор (Львівський інститут банківської справи УБС НБУ (м.Київ))

Костриця Н.М. – доктор педагогічних наук, професор (Національний університет біоресурсів і природокористування)

Адреса редакції: 88000, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89. Кафедра педагогіки і психології ДВНЗ «Ужгородський національний університет», каб. 227, тел.: (0312) 65-08-00, e-mail: poradnich70@mail.ru.

Засновник і видавець збірника наукових праць – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». Адреса: 88000, м. Ужгород, пл. Народна, 3.

Видається з грудня 2010 року. Збірник наукових праць виходить один раз на рік.

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ 20547-10347ПР від 15.01.2014 р.

Рекомендовано до друку

Вченою радою Ужгородського національного університету протокол №1 від 29.01.2015 р.

© Ужгородський національний університет, 2014

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВИТИ ТА САМООСВИТИ	5
<i>Юліанна Бабій.</i> Мовно-культурна дискримінація освіти на західноукраїнських землях європейськими державами.....	6
<i>Галина Вархолик.</i> Педагогічні засади екологічного виховання студентської молоді в умовах позааудиторної діяльності.....	14
<i>Сільвія Васків.</i> Здатність до самореалізації в період ранньої юності в умовах сучасного суспільства.....	21
<i>Ярема Великий.</i> Взаємозв'язки громадянського та національно-патріотичного виховання майбутніх офіцерів служби порятунку.....	27
<i>Оксана Жалюк.</i> Формування національної самосвідомості студентської молоді засобами культурно-освітньої діяльності.....	34
<i>Лариса Зданевич.</i> Здійснення полікультурного виховання дітей дошкільного віку в процесі професійної підготовки майбутніх вихователів.....	39
<i>Ярослав Ільчишин.</i> Виховання професійного обов'язку курсантів у процесі самостійної роботи.....	47
<i>Надія Марфинець.</i> Етапи розвитку змісту літературного краєзнавства у школах Закарпаття (кінець XIX – початок XXI століть).....	54
<i>Наталія Мачинська.</i> Практичні аспекти самоосвіти в контексті акмеологічного підходу.....	62
<i>Тетяна Попова, Олександр Прудкий.</i> Взаємозв'язок природничо-наукових і морально орієнтованих знань як засіб гуманізації навчання.....	68
<i>Людмила Себало.</i> Роль педагогічної практики у процесі підготовки майбутнього вчителя системи початкової освіти до самоосвітньої діяльності.....	77
<i>Віктор Староста.</i> Перші навчальні видання з фізики та хімії як засіб підготовки майбутніх учителів.....	83
<i>Олег Стечевич.</i> Становлення системи професійної освіти фахівців народних художніх промислів.....	91
<i>Юрій Сурмяк, Ліліана Кудрик.</i> Роль педагогічного персоналу у самовихованні та становленні особистості.....	97
ПЕДАГОГІЧНІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ ФАХОВОЇ ОСВИТИ ..	107
<i>Оксана Білик, Юрій Козловський, Ірина Козловська.</i> Особливості принципу призначення знань у професійній школі.....	108
<i>Олександра Божок.</i> Білінгвізм у системі професійно-педагогічної підготовки вчителя іноземної мови в початкових класах.....	116
<i>Дарія Бородій.</i> Психолого-педагогічні основи педагогічного менеджменту.....	121
<i>Надія Василенко.</i> Управління розвитком здібностей педагогіів в умовах інтерактивного навчання: акмеологічний аспект.....	129
<i>Віктор Вдовченко.</i> Формування тезауруса з основ дизайну у системі неперервної художньо-проектної освіти: пропедевтичний рівень.....	136
<i>Іван Кириченко.</i> Особливості формування творчих умінь майбутніх учителів образотворчого мистецтва.....	155
<i>Маріанна Кляп.</i> Зміст конфліктологічної компетентності майбутніх фахівців та особливості її формування.....	166
<i>Василь Кобаль.</i> Вплив екскурсійно-пошукової роботи на розвиток пізнавальних інтересів учнів у процесі вивчення історії України.....	174
<i>Микола Козирев.</i> Педагогічні чинники професійного становлення фахівця в умовах вищого навчального закладу.....	181
<i>Людмила Лісунова.</i> Особливості фахової підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.....	191

Олена Попадич, Василь Росул. Проблема ціннісного пізнання у навчальній діяльності та вихованні майбутніх спеціалістів.....	205
Лілія Прудка. Вплив мотивації на професійну підготовку майбутніх практичних психологів	213
Валентина Самілик, Сергій Рудишин. Методологія біогеохімії як орієнтир у формуванні системного мислення студентів природничих спеціальностей.....	219
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ МОЛОДІ	225
Наталія Божко. Інтегровані мікромодулі як засіб організації змісту виробничого навчання	226
Наталія Василичина. Сучасні технології формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців з міжнародних відносин шляхом впровадження авторських рукописів.....	233
Наталія Гордуз. Формування у вчителів початкових класів умінь здійснювати інтерактивне навчання молодших школярів.....	239
Світлана Ізбаи, Віталій Неліна. Психодідактичні умови інтерактивного навчання студентів педагогічного університету	245
Атілло Коач, Іштван Керестень. Професійна орієнтація учнів засобами музейної педагогіки	252
Юрій Сурмяк. Спільна діяльність правоохоронних органів і закладів освіти у формуванні правової компетентності молоді	258
Василь Турияниця, Іван Шанга. Інноваційні підходи до системного та комплексного вивчення краєзнавства.....	268
Василь Федорець. Системні аспекти профілактики стресу та збереження кардіологічного здоров'я в контексті формування здоров'язберезувальної компетентності вчителя фізичної культури.....	273
Богдан Чернявський. Застосування комп'ютерних технологій навчання у професійній діяльності учителів образотворчого мистецтва.....	286
Ольга Якимович. Енергозбереження як освітня інновація.....	294
БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС ТА СИСТЕМА ОСВІТИ В УКРАЇНІ. ДОСВІД ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	299
Тетяна Ключкович. Трансформація системи вищої освіти Словаччини в контексті впровадження Болонського процесу.....	300
Павло Колесник, Іванна Шушман, Антоніна Кедик. Оцінка ефективності тренінгових занять у науково-тренінговому консультативно-діагностичному центрі сімейної медицини та долікарської підготовки ФПО УжНУ	306
Лариса Марчук, Олена Яцина. Психологічний супровід фахової підготовки психолога в умовах трансформації освіти.....	312
Магдаліна Опачко, Людвік Шимон. Реалізація цілей і завдань Болонського процесу: реалії та перспективи.....	319
Олена Остапчук. Особливості впровадження гендерного підходу в систему вищої освіти України	329
Ольга Патієвич. Aspects of cultural differences in the foreign language teaching.....	337
Галина Роздуцька. Особливості вищої освіти у країнах Європейського Союзу.....	343
Людмила Смигур. Погляди студентів в Польщі та Україні на багатодітну сім'ю. Результати дослідження	350
Володимир Староста, Олена Рішко. Контроль навчальних досягнень у контексті підготовки майбутніх учителів.....	358
Вікторія Фурман. Рефлексивний підхід до розвитку майбутнього фахівця в умовах модернізації вищої школи.....	367
Тетяна Якимович. Принципи реалізації системи професійно-практичної підготовки у ПТНЗ.....	373
ВДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	380

ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ТА САМООСВІТИ

*Юліанна Бабій
Галина Вархолик
Сільвія Васьків
Ярема Великий
Оксана Жалюк
Лариса Зданевич
Ярослав Ільчишин
Надія Марфинець
Наталія Мачинська
Тетяна Попова, Олександр Прудкий
Людмила Себало
Віктор Староста
Олег Стечкевич
Юрій Сурмяк, Ліліана Кудрик*

УДК 373.3/5:947.7

Василь Кобаль

ВПЛИВ ЕКСКУРСІЙНО-ПОШУКОВОЇ РОБОТИ НА РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

У статті подані результати дослідження впливу навчальних екскурсій та пошукової роботи на розвиток пізнавального інтересу учнів та забезпечення підвищення рівня навчальних досягнень при вивченні історії України.

Ключові слова: *пізнавальний інтерес, навчальна екскурсія, пошукова робота, навчальна і позанавчальна робота.*

Актуальність теми. Реформування сучасної української системи освіти на засадах демократизації, гуманізації, цінності особистісного всебічного розвитку людини зумовлює особливу актуальність проблеми методики розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Пізнавальний інтерес є ефективним джерелом самостійного здобуття знань. Він підвищує інтенсивність розумової роботи, мобілізує увагу, знімає втому – все це приводить до підвищення якості засвоєваних знань, до їх розширення та поглиблення. Інтерес до діяльності впливає не тільки на характер діяльності, але і на особистість людини.

Постійне вдосконалення змісту загальної середньої освіти вимагає підвищення теоретичного рівня знань учнів. Це ставить перед педагогічною наукою завдання встановлення відповідності між методами навчання і вимогами життя.

На основі аналізу стану дослідження проблеми розвитку пізнавальних інтересів учнів можна зробити висновок про те, що психологія, педагогіка і окремі методики приділяють велику увагу пошукам і обґрунтуванню джерел шляхів і засобів більш ефективного розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Такими джерелами є: врахування вікових особливостей учнів, природи пізнавального інтересу, змісту історичного матеріалу, усвідомлення учнями причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей розвитку суспільства, поєднання усного викладу вчителем з репродуктивною і творчою пізнавальною діяльністю учнів, використання дидактичних ігор, диференційоване і проблемне навчання, самостійна робота учнів, краєзнавча робота, поєднання групової роботи з іншими формами навчально-пізнавальної діяльності та ін. [1].

Однією з умов розвитку пізнавального інтересу учнів є використання можливостей краєзнавчих екскурсій та пошукової роботи учнів як у навчальний, так і в позаурочний час.

Аналіз досліджень і публікацій. Школою накопичено значний досвід використання в навчальному процесі екскурсій. Вагомий внесок у розвиток цього питання зробили педагоги та методисти О.М.Бекетов, М.М.Верзілін, Б.В.Всесвятський, В.В. Половцов, Б.С.Райков, М.А.Риков та ін. [2; 3].

Метою статті є аналіз результатів експериментального дослідження щодо впливу розробленої нами системи екскурсійно-пошукової роботи на розвиток пізнавальних інтересів учнів 5-х, 7–8-х класів у процесі вивчення історії України.

Вклад основного змісту матеріалу. Як свідчить практика, вчителі недостатньо звертають увагу на проведення учбових історичних екскурсій. Проведене нами анкетування 100 вчителів м. Мукачева та Мукачівського району показало, що навчальні екскурсії носять, як правило, епізодичний характер. Так, 65 вчителів (65%) надають перевагу екскурсіям у природу, епізодично музеї відвідують 26 вчителів (26%), і лише 9 вчителів (9%) регулярно відвідують музеї, але більшість із них спеціально до екскурсій не готуються і не дають завдання учням. Основні труднощі при самостійному проведенні екскурсій у вчителів викликає відсутність спеціальних розробок, робота з класом в умовах музею. Виявлено також, що екскурсії в основному організуються класоводами, класними керівниками, а не вчителями-предметниками, і проводяться в рамках виховної роботи; їх проводить екскурсовод.

У нашому експерименті ми поклали собі за мету дослідити вплив навчальних екскурсій та пошукової роботи на розвиток пізнавального інтересу учнів, забезпечення підвищення рівня навчальних досягнень, дотримуючись таких умов:

- забезпечити систематичність в організації та проведенні екскурсій;
- проводити підготовчу роботу перед проведенням екскурсій;
- використовувати різні форми та прийоми роботи під час проведення екскурсій вчителем-предметником;
- залучити учнів до позакласної пошукової роботи в рамках роботи гуртка "Юний красзнавець".

Сутність екскурсій полягає в тому, що вона є однією з форм пізнання оточуючого світу, складається з двох важливих елементів: показу заздалегідь підібраних зорових об'єктів і розповіді про них.

З точки зору технології проведення екскурсій розрізняють два основних типи: екскурсії у природу й екскурсії у музеї, на виробництво. Причому різниця між ними не обмежується назвою, вона розповсюджується як на характер матеріалу, так і на способи її здійснення, організаційні форми роботи, систему завдань для учнів. Так, матеріал музейних експозицій зумовлений змістом і завданням музею, він точно фіксований і підібраний у певну систему; екскурсії у природу невизначені за своїм матеріалом, часто випадкові. При цьому ефективність засвоєння музейної інформації залежить від того, наскільки учень підготовлений до її сприймання.

Отже розвиток пізнавального інтересу школярів у процесі проведення історичних екскурсій має такі особливості:

- сприйняття носить предметний характер і залежить від того, як учні підготовлені до нього;
- сприйняття музейних експонатів вимагає значних інтелектуальних зусиль і сприяє розвитку уваги, пам'яті, уявлення;
- включення школярів у різні форми роботи допомагає оволодінню прийомами самостійної пізнавальної діяльності, виробленню в них потреб і навичок самостійного добування знань;
- різноманітність та незвичність експонатів створює умови для реалізації інтересів учнів, які оглядають експонати самостійно, з навчальною метою або у вільний час.

Нами також були визначені педагогічні умови, які сприяють розвитку пізнавальних інтересів учнів у процесі екскурсії:

- процес розвитку пізнавальних інтересів учнів проходить більш ефективно при використанні різноманітних форм діяльності, оскільки вони сприяють виявленню активної позиції кожного учня, що має прояв у захисті своєї думки, вмінні доводити свою точку зору, досягати мети;
- організація діяльності школярів впливає на формування позитивних мотивів, розвиток пізнавальних потреб, виховання стійких пізнавальних інтересів, підвищенню рівня навчальних досягнень, оскільки матеріал, що сприймається, засвоюється свідомо, наочно і на тривалий час.

У нашому дослідженні для учнів 5-х експериментальних класів була розроблена програма екскурсій протягом навчального року, яка передбачала систематичне їх проведення протягом року (табл. 1).

Таблиця 1

Програма проведення екскурсій в експериментальних 5-х класах

№ з/п	Тема уроку	Екскурсія	
1.	Скарбниці історії рідного краю. Розселення людей у давнину на території Закарпаття	Екскурсія у Закарпатський краєзнавчий музей (м. Ужгород)	Музей
2.	З історії міст і сіл Закарпаття	Пішохідна екскурсія по м. Мукачево (або ін. населеному пункту)	Історичні й архітектурні пам'ятки
3.	Замки-фортеці - перли історії нашого краю	Екскурсія в замок "Паланок" (м. Мукачево)	Музей, архітектурна пам'ятка

4.	Князь Федір Корятович. Монастирі Закарпаття	Екскурсія в жіночий православний монастир м. Мукачева	Історична й архітектурна пам'ятка
5.	Культурний стан русинів на початку XIX ст.	Екскурсія в Закарпатський музей народної архітектури та побуту (м. Ужгород)	Музей під відкритим небом
6.	Наш край у роки Другої світової війни. Воз'єднання Закарпаття з УРСР	Екскурсія до Пам'ятника воїнам Радянської армії і партизанам, що загинули в боях за визволення міста, до будинків кінотеатру "Перемога" та "Комунар" (м. Мукачево)	Історичний пам'ятник, місця історичних подій

Учні 7–8-х класів залучалися до роботи в гуртку “Юний краєзнавець”: були екскурсоводами при проведенні екскурсій з 5-ми класами (певні етапи) в шкільному історичному музеї, готували пошукові роботи.

З метою виявлення ефективності використання екскурсій у навчальному процесі та впливу їх на розвиток пізнавальних інтересів учнів, нами була розроблена технологія проведення екскурсії, яка була апробована в експериментальних класах, а потім проведені контрольні роботи.

Технологія проведення екскурсії

Етапи:

1. Попередня підготовка учнів до сприйняття екскурсії, яка проводиться з класом на уроці у вигляді виконання конкретних домашніх завдань (читання легенд, переказів, повторення матеріалу підручника тощо).
2. Визначення мети і теми екскурсії.
3. Вибір місця й об'єктів (вчитель повинен попередньо відвідати місце майбутньої екскурсії, визначити місця зупинки (розробка компактного маршруту), де б учням було добре видно історичний об'єкт, про який розповідається).
4. Повторна підготовка учнів до екскурсії, що передбачає запитання на актуалізацію опорних їх знань, розподіл групових та індивідуальних завдань.
5. Різноманітність прийомів проведення екскурсії: чергування бесіди з розповіддю (сюжетна розповідь, опис, екскурсійна довідка, коментування), використання спостережень учнів; виділення часу на розгляд певних експонатів з подальшою бесідою стосов-

но побаченого; залучення повідомлень учнів, які попередньо готувалися; використання прийому "реконструкція подій" (уявіть, що ви власник середньовічного замку і до вас у гості приїхав Ракоці II ...) тощо.

6. Підбиття підсумків і оформлення результатів екскурсії. Завдання для узагальнення бажано давати диференційовані, а також як індивідуальні, так і групові (підготувати репортаж з місця події, газетну замітку, запитання і завдання до гри-вікторини, кадри до майбутнього фільму (завдання для групи учнів), скласти кросворд, хронологічну таблицю, зіграти міні-виставу тощо.
7. Узагальнення матеріалів екскурсії можна продовжити на заняттях гуртка "Юний краєзнавець", на яких однією з форм можна використати: оформлення пошукових робіт у вигляді рефератів, стендів, добірки віршів, сценаріїв літературно-музичних композицій.

У процесі залучення учнів до систематичної екскурсійної та гурткової роботи п'ятикласники та учні 7-8-х класів підготували під керівництвом вчителів, керівника гуртка та класних керівників пошукові роботи на теми: "Музеї Закарпаття", "Традиції та побут Закарпаття", "Вивчення історичних місць Закарпатської області (пам'ятники визволителям)", "Мій край – моя історія жива (з історії сіл Мукачівського району)", "Дві подорожі одного храму (з історії дерев'яних церков Закарпаття)", "Архітектурні пам'ятки м. Мукачева", "Історія Мукачівського монастиря", "Мій край – мої Карпати (літературно-мистецькі місця Закарпаття)", "З попелу забуття (поети минулого про наш край)", "Біографія навчальних закладів Мукачева", "Історія Мукачева (походження назв вулиць мікрорайону Росвигово)", "Жива вода (дослідження мінеральних джерел Закарпаття)" та ін.

Результати контрольних робіт (табл. 2, 3), до яких підбиралися завдання, що враховували репродуктивну, творчу та практичну спрямованість діяльності учнів, дають підстави зробити висновок про те, що систематична робота з проведення навчальних екскурсій та залучення учнів до пошукової роботи сприяє розвитку їх пізнавальних інтересів, підвищенню рівня навчальних досягнень та має великий виховний вплив.

Таблиця 2

Обсяг відтворення елементів знань учнями 5-х експериментальних і контрольних класів

Класи	К-ть учнів	Всього елементів знань		Відтворено елементів знань	
		абс. число	%	абс. число	%
Контрольні	295	1340	100	723	54
Експериментальні	370	1420	100	1079	76

**Порівняльна таблиця результатів
контрольних робіт 5-х класів**

Класи	К -ть учнів	Рівень навчальних досягнень учнів (у %)			
		високий	достатній	середній	низький
Експериментальні	370	27,3	52	20,7	0
Контрольні	285	16,2	31,4	43	10,4
Звичайні	240	10	23,8	48,2	18

За обсягом відтворення елементів знань можна зробити висновок, що в експериментальних класах якість знань вища, ніж у контрольних. Разом з цим, дані підтверджують і той факт, що епізодичні екскурсії (проводилися в контрольних класах), навіть коли вони проводяться з використанням найбільш активних форм роботи, не дають бажаних результатів.

Досвід екскурсійної та пошукової позакласної роботи, набутий під час експерименту, свідчить про те, що роль одного із засобів стимулювання пізнавальних інтересів учнів досягається тоді, коли екскурсії використовуються як джерело набуття знань учнями, коли учні залучаються до роботи різних гуртків, стають активними дослідниками.

Отже можна зробити такі висновки:

- проведення екскурсій сприяє розвитку пізнавальних інтересів учнів, якщо вони включені у різні види пошукової діяльності при раціональному поєднанні індивідуальних, парних, групових, загальнокласних форм роботи;
- забезпечення систематичності в організації й проведенні екскурсій дозволяє підвищувати рівень навчальних досягнень учнів;
- знання та уміння, які учні отримують під час проведення екскурсій, активно переносяться в навчальний процес;
- успішному розвитку пізнавальних інтересів учнів сприяє тематика, зміст, структура екскурсій, технологія їх проведення, а також залучення учнів до гурткової позакласної роботи;
- екскурсії та пошукова робота мають значний виховний потенціал, адже долучаючи учнів до історичних і культурних надбань свого народу, здійснюється виховання громадянської позиції, патріотичних почуттів.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Подальшого вивчення потребують питання методики розвитку пізнавальних інтересів учнів старших класів, використання матеріалів курсу всесвітньої історії з метою розвитку пізнавальних інтересів школярів тощо.

Список використаних джерел

1. Кобаль В.І. Методика розвитку пізнавальних інтересів учнів 5-8-х класів у процесі вивчення історії України: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / В.І.Кобаль. – К., 2005. – С. 40-41.
2. Педагогические проблемы формирования познавательных интересов учащихся : сб. научных статей. – Л., 1981. – 178 с.
3. Треф'як Я. Методика краєзнавчої роботи в школі / Я.Треф'як // Історія в школах України. – 2002. – № 1. – С.33-37.

В статье представлены результаты исследования влияния учебных экскурсий и поисковой работы на развитие познавательного интереса учащихся и повышение уровня знаний при изучении истории Украины.

Ключевые слова: *познавательный интерес, учебная экскурсия, поисковая работа, учебная и внеучебная работа.*

The article deals with the educational tours effect. The research work on the development of students' cognitive interest is analyzed in it. The ways of improvement of academic achievement in the study of the history of Ukraine are given here.

Keywords: *cognitive interest, educational tour, job search, training and extra-curricular work.*